

Відгук

**на автореферат дисертації Зверєва Євгена Олександровича
«Тлумачення міжнародних договорів національними судами:
європейський досвід та українська практика» на здобуття наукового
ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та
історія держави і права; історія політичних і правових учень**

У сучасній вітчизняній юридичній науці дослідження теоретичного підґрунтя юридичного тлумачення, сутності міжнародних договорів, їх правової природи та місця у національній правовій системі є достатньо актуальним, адже нині гостро постала проблема узагальнення практики тлумачення міжнародних договорів судами європейських держав та США, Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

Предметом дисертаційного дослідження автором обрано тлумачення міжнародних договорів національними судами та його особливості в правовій системі України, напрями та тенденції розвитку, що дозволило, насамперед запропонувати новий підхід до з'ясування місця міжнародних договорів в правовій системі України шляхом пропозиції базувати відповідні висновки головним чином на нормах Конституції України, а також природі міжнародного договору; визначити відмінності тлумачення міжнародних договорів від тлумачення актів національного законодавства тощо.

Методологічна база дослідження оперує комплексом загальнонаукових, спеціально наукових та окремо наукових методів, визначає місце кожного із них у розкритті поставлених завдань (с. 3). Скажімо, для встановлення вірогідності та повноти застосованої в процесі дослідження інформації автором використовувався метод об'єктивності, для простеження процесу розвитку юридичного тлумачення – історичний та діалектичний методи.

В дисертаційному дослідженні послідовно проаналізовано вітчизняні та зарубіжні наукові праці з філософії, загальної теорії права, міжнародного права та інших галузей знань; здійснено аналіз зарубіжних конституцій та законодавства щодо визначення місця міжнародних договорів у національних правових системах провідних держав світу та особливостей їх тлумачення, міжнародних документів, які визначають статус міжнародних договорів за нормами міжнародного права та особливості їх тлумачення на міжнародному рівні.

Попри те, що автореферат справляє позитивне враження, належним чином демонструє результати проведеного автором історико-правового дослідження, у ньому все ж таки містяться окремі недоліки, дискусійні положення. Так, мають місце доволі значні розбіжності між формулюванням теми дисертаційного дослідження та його предмета (с. 3). До того ж критичне ставлення автора до обґрунтування верховенства міжнародних договорів над нормами національного законодавства, відповідними положеннями Закону України "Про міжнародні договори України" (с. 8) мимоволі породжує очікування на його пропозиції стосовно включення відповідних норм до Конституції України (за зразком ряду європейських держав). Тобто із тексту автореферату складно зрозуміти – чи то автор не є прибічником такого підходу, чи останній ним не підтримується з інших мотивів.

Однак наведені вище зауваження не знижують загального позитивного враження від роботи. З огляду на викладене, можна зробити висновок, що дисертація Зверева Євгена Олександровича «Тлумачення міжнародних договорів національними судами: європейський досвід та українська практика», подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень, відповідає вимогам п. 12,13 "Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника", затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а його автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри правознавства
Вищого навчального закладу Укоопспілки
«Полтавський університет
економіки і торгівлі»

Г. В. Лаврик

